Ἡ πλήρης ἀπασχόληση δὲν ἀποτελεῖ πιὰ ἰδανικὸ γιὰ τὶς βιομηχανικὲς χῶρες

ΝΕΑ ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ

ΡΩΜΗ, (Ἰδ. Ὑπηρ.). «Τὸ Ζῆν σημαίνει ἐργάζεσθαι»! Πολυάριθμες γενιὲς ἀνθρώπων ἔζησαν σύμφωνα μ' αὐτὴ τὴν ἀρχή —«πλήρης ἀπασχόληση», εἶναι ἄλλωστε ἡ μαγικὴ φράση ποὺ χρησιμοποιοῦν σήμερα σχεδὸν ὅλες οἱ κυβερνήσεις τῶν βιομηχανικῶν κρατῶν τῆς Δύσης. Ἀλλὰ εἶναι πράγματι τόσο φυσικὸ καὶ ἐπιθυμητὸ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, ἔτσι ὥστε νὰ τὸ ἐπιδιώκουν ὅλες οἱ χῶρες; Θέλει ὁ ἄνθρωπος πράγματι νὰ δουλεύει ὅλη του τὴν ζωή;

Οἱ παραδοσιακὲς ἀπόψεις, οἱ σχετικὲς μ' αὐτὸ τὸ θέμα ἐξετάζονται ἀπὸ τὸν καθηγητὴ Γκουναρ Ἄντλερ Κάρλσον, 44 ἐτῶν ὑφηγητὴ στὸ δανικὸ πανεπιστήμιο τοῦ Ροσκίλντε. Ξεκινάει ἀπὸ τὴν ὑπόθεση πὼς σήμερα αὐτὲς οἱ ἀρχὲς δὲν γίνονται ἀποδεκτὲς ἀπὸ ἕνα μεγάλο μέρος τῶν λαῶν τῶν χωρῶν ποὺ ἔχουν φτάσει σέ μεγάλο βαθμὸ βιομηχανικῆς ἀνάπτυξης. Ὁ ἐλεύθερος χρόνος εἶναι προτιμητέος ἀπὸ μία συνεχῆ αὔξηση τοῦ ἐπιπέδου ζωῆς. Ἡ εὐμάρεια μέ ἄλλα λόγια, δὲν εἶναι πιὰ τὸ μοναδικὸ μέτρο τῆς ποιότητας τῆς ζωῆς.

Στὸ βιβλίο του: «Σκέψεις γιὰ τὴν πλήρη ἀπασχόληση», ὁ Ἀντλέρ Κάρλσον, λέει μεταξὺ τῶν ἄλλων: «Ὁ πολίτης πρέπει νὰ βρεῖ μιὰ πιὸ ἐλεύθερη ζωὴ ποὺ νὰ ταιριάζει στὶς ἀτομικὲς του τάσεις, χωρὶς νὰ τοῦ λείψουν οἱ ὑλικὲς βάσεις ποὺ ἐξασφαλίζουν τὴν ὕπαρξή του. Πῶς; «Διερωτᾶται ὁ ὑφηγητής». Ἱκανοποιούμενος μ' ἕνα ἐπίπεδο ζωῆς κατώτερο ἀπὸ τὸ σημερινό. Γιὰ τὴν κάλυψη τῶν κοινωνικῶν ἐξόδων ἐπὶ ἐθνικοῦ ἐπιπέδου πρέπει νὰ ἀφιερωθεῖ στὴν δουλειὰ γιὰ ἕνα ὁρισμένο ἀριθμὸ ἐτῶν, γιὰ τὸ κράτος. Μετὰ ἀπὸ αὐτὸ θὰ εἶναι πιὸ ἐλεύθερος καὶ πιὸ εὐτυχισμένος ἀπὸ ὅ,τι σήμερα στὶς χῶρες στὶς ὁποῖες ἡ πλήρης ἀπασχόληση (δηλαδὴ ἡ ὑποχρεωση νὰ δουλεύει κανεὶς γιὰ ὅλη του τὴ ζωή) εἶναι μιὰ ἀνώτερη πολιτικὴ προσταγή».

«Ἀπόρροια ἔρευνας» ὅπως καθορίζει ὁ Κάρλσον τὸ βιβλίο του (77 σελίδες, Ἐκδοτικὸς Οἶκος Πρίσμα, τῆς Στοκχόλμης), δίνει ἀπάντηση σὲ μιὰ στοιχειώδη ἐρώτηση: «Γιατὶ εἶναι τόσο φυσικὸ νὰ πρέπει νὰ ἐγγυηθεῖ τὸ κράτος σέ κάθε πολίτη τὴν πλήρη ἀπασχόληση σὲ ὁποιοδήποτε ἐπίπεδο κατανάλωσης;». Ἡ ἀπάντηση: «Ἀντὶ γιὰ τὴν πλήρη ἀπασχόληση, τὸ κράτος θέλει νὰ ἐξασφαλίζει σέ ὅλους ἕνα πρότυπο ὑλικῶν χρειαζούμενων ἀνάλογα μέ μιὰ σωστὴ διαίρεση τῆς ἐργασίας». Γιὰ τὸν Ἄντλερ Κάρλσον, ποὺ βοηθᾶει τὸν νομπελίστα Γκούναρ Μύρταλ καὶ ποὺ δὲν εἶναι, ὅπως ἄλλωστε καὶ ὁ Μύρνταλ, εὐχάριστος «σύντροφος» τοῦ σουηδικοῦ Σοσιαλιστικοῦ Δημοκρατικοῦ Κόμματος ἡ ἐργασία εἶναι ἀντίληψη μὲ διπλὴ φύση. Συμπεριλαμβάνει τουλάχιστον τρεῖς στιγμές: τὴν κούραση, τὴν «ἀναγκαία» ἐργασία καὶ τὴ δραστηριότητα.

Λέγοντας «κούραση», ὁ Κάρλσον ἐννοεῖ τὶς ἀπασχολήσεις ποὺ ὁ καθένας ἀπὸ μᾶς προσπαθεῖ νὰ ἀποφεύγει, ἀφήνοντάς τες στοὺς «γκάσταρμπάϊντερ», π.χ. Μὲ τὸν χαρακτηρισμὸ «ἀναγκαία ἐργασία» ὁρίζει ὁ Κάρλσον τὶς ἀπασχολήσεις ποὺ θεωροῦμε σὰν ἀναγκαῖο κακό, ποὺ κάνουμε χωρὶς ἐνθουσιασμό. Καὶ ὑπάρχει, τέλος, ἡ «δραστηριότητα», κάτι ποὺ δὲν μποροῦμε νὰ καθορίσουμε εὔκολα ἂν εἶναι ἐργασία ἢ εὐχαρίστηση.

Ἡ «ἀναγκαιότητα» τῆς συνεχοῦς αὔξησης τῆς κατανάλωσης εἶναι «σύμφωνα μὲ τὸν Σουηδὸ μελετητή, τὸ βασικὸ κακὸ τῆς πολιτικῆς τῆς πλήρους ἀπασχόλησης, ἔτσι ὅπως τὴν βλέπουμε σήμερα. «Μποροῦμε νὰ ποῦμε— προσθέτει ὁ συγγραφέας —πὼς αὐτὴ ἡ φόρμουλα προσφέρει στὶς καπιταλιστικὲς ἐπιχειρήσεις τὴν ἴδια ὑπηρεσία ποὺ τῆς προσφέρει καὶ μιὰ μεγάλη καὶ ἀποτελεσματικὴ διαφημιστικὴ καμπάνια. Καὶ αὐτὴ ἡ φόρμουλα καὶ ἡ διαφήμιση ἔχουν σὰν ἀποτέλεσμα τὸ ἀνέβασμα τῆς ζήτησης καταναλωτικῶν ἀγαθῶν, κάνοντας ἔτσι ὥστε πολυέξοδα γιὼτ νὰ θεωροῦνται σήμερα σὰν «φυσικά» καταναλωτικὰ ἀγαθά, γιὰ τὴν ἀγορὰ τῶν ὁποίων πρέπει νὰ τοὺς ἐπιχορηγεῖ τὸ κράτος».

Ὁ Κάρλσον δὲν ἀποκλείει ὅτι αὐτὴ ἡ πολιτικὴ μπορεῖ νὰ φέρει ἕνα συγκεντρωτισμὸ τῆς ἐξουσίας τοῦ τύπου Ἀνατολικῆς Εὐρώπης: «Ἂν οἱ κρατικὲς ἐγγυήσεις γιὰ πλήρη ἀπασχόληση ποὺ εἶναι πολιτικὰ ἀποδεκτὲς προκαλέσουν, σὲ περίοδο οἰκονομικῆς ὕφεσης, μιὰν αὔξηση τῆς δυναμης παραγωγῆς (τάση ποὺ δὲν παρατηρεῖται στὴ διάρκεια ὁμαλῆς οἰκονομικῆς ἐξέλιξης) ὁ Δυτικὸς μηχανισμὸς μπορεῖ νὰ ὀρεθεῖ, τὸ θέλει ἢ ὄχι, στὴν ἴδια κατάσταση στὴν ὁποία βρίσκεται ἤδη ὁ Ἀνατολικός».

Ἡ πρόταση σωτηρίας εἶναι ἕνα εἶδος «ὑψηλῆς σύνθεσης σοσιαλισμοῦ καὶ καπιταλισμοῦ», μὲ μιὰ φόρμουλα ποὺ προβλέπει τέσσερις μεγάλους τομεῖς, δύο οἰκονομικοὺς, ἕνα πολιτικὸ καὶ ἕνα τομέα γιὰ τὶς ὑπόλοιπες δραστηριότητες. Αὐτὸς τὶς καθορίζει, σὰν τομεῖς «ἀναγκαιότητας», «περιττό», «ἐξουσία» καὶ «ἐλεύθερος χρόνος». Στὸν πρῶτο τομέα ὑπεισέρχονται ἡ βασικὴ ὑλικὴ ἀνάγκη, ἡ ἐργασία ποὺ πρέπει νὰ γίνει καὶ ἡ ὑποδιαίρεση τῆς πρακτέας ἐργασίας. Ἡ πληρωμὴ γίνεται μὲ νόμισμα ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ ἐξασφαλίσει μόνο τὴν ἀγορὰ ἀντικειμένων ποὺ εἶναι ἀπαραίτητα γιὰ τὴ φυσικὴ ζωή.

Στὸ «περιττὸ» κυριαρχεῖ ἡ ἀπόλυτη ἐλευθερία τοῦ ἀτόμου, στὴν «ἀναγκαιότητα» τὰ μέσα παραγωγῆς, γιὰ λόγους ὀργάνωσης, θὰ ἔπρεπε νὰ ἀνήκουν στὸ κράτος, ποὺ παραμένει ξένο μὲ τὸν τομέα τοῦ «περιττοῦ» ὅπου, τουναντίον, θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι ἐπιτρεπτὴ ὁποιαδήποτε μορφὴ ἐπιχείρησης. Ὁ συγκεντρωτισμὸς δύναμης σ' αὐτὸ τὸν τομέα θὰ ἔπρεπε νὰ φρενάρεται ἀπὸ βαρεῖς φόρους κληρονομιᾶς.

Καὶ στὸν «ἐλεύθερο χρόνο» θὰ ἔπρεπε νὰ εἴμαστε ἐλεύθεροι. Ἔξτρα εἰσόδημα θὰ πρέπει νὰ εἶναι δυνατὸ χάρη σὲ μιὰ προσωρινὴ ἀπασχόληση τοῦ τομέα «περιττό». Ἡ πολιτικὴ ζωὴ δὲν θὰ πρέπει νὰ διαφέρει κατὰ πολὺ ἀπὸ τὴ σημερινή, ἂν καὶ θὰ ἔπρεπε σύμφωνα μὲ τὸν Κάρλσον, νὰ ὑπάρχει λιγότερη κυβερνητικότητα».

Σὲ μιὰ κοινωνία αὐτοῦ τοῦ τύπου ποιὸ θὰ πρέπει νὰ εἶναι τὸ στάνταρντ ζωῆς; Πρέπει νὰ εἶναι κάτω ἀπὸ τὸ σημερινὸ σουηδικὸ στάνταρντ καὶ πάνω ἀπὸ τὸ ἰνδικό — λέει ὁ Ἄντλερ Κάρλσον. Φαντάζεται μιὰ χρηματοδότηση κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο: «Οἱ πλούσιες χῶρες, ὅπως ἡ Σουηδία καὶ ἡ Ὁλλανδία, θὰ ἔπρεπε νὰ ζητήσουν ἀπὸ τοὺς πολίτες τους μόνο μιὰ ὑποχρεωτικὴ ἀπασχόληση γιὰ δέκα χρόνια, γιὰ νὰ μπορέσουν νὰ ἱκανοποιήσουν ἕνα μίνιμουμ ἐπίπεδο ζωῆς». Κόβοντας στὸ μισὸ τὸ σημερινὸ στάνταρντ ζωῆς, οἱ πολίτες θὰ πήγαιναν στὸ ἐργοστάσιο ἢ στὸ γραφεῖο δέκα ὧρες, τὴν ἡμέρα μόνο γιὰ δεκαεφτὰ χρόνια ἀντὶ γιὰ τὰ σημερινὰ τρι άντα ἐννέα. Μειώνοντας τὸ στάνταρντ στὸ ἕνα τρίτο, ὁ ἐλεύθερος χρόνος θὰ αὐξανόταν κατὰ 22—28 χρόνια.

Σύμφωνα μὲ μιὰ τέτοια θεωρία μένει στὸ ἄτομα ἡ ἑξῆς ἐκλογή: ἂν θέλει ὁπωσδήποτε νὰ ἔχει ἕνα μεγάλο αὐτοκίνητο, δύο ψυγεῖα καὶ τρεῖς τηλεοράσεις, πρέπει νὰ ἐργάζεται πολὺ καὶ γιὰ πολὺ χρόνο. Ἂν ἱκανοποιεῖται μ' ἕνα κάρρο, θεωρεῖ τὸ ψυγεῖο περιττὸ καὶ ἐγκαταλείπει τὴν τηλεόραση, τότε μπορεῖ νὰ δουλεύει λιγότερο καὶ νὰ ἔχει περισσότερο ἐλεύθερο χρόνο. Ὁ Κάρλσον παραδέχεται πάντως ὅτι ἡ πραγματοποίηση τῶν ἰδεῶν του δὲν εἶναι ἁπλὴ τὸ σύστημα ποὺ προτείνει δίνει τὶς γενικὲς γραμμὲς μιᾶς οὐτοπίας. Ἡ πραγματικότητα, δυστυχῶς, εἶναι διαφορετική.

ΑΠΟ ΤΟΝ ΞΕΝΟ ΤΥΠΟ

Φαίνεται ἀναπόφευκτη ἡ σύγκρουση μεταξὺ Κίνας - Σοβ. Ἑνώσεως

ΤΑ ΠΡΟΣΦΑΤΑ ΕΠΕΙΣΟΔΙΑ

ΡΩΜΗ. Στὴν «Κορριέρε ντέλλα σέρα» δημοσιεύεται τὸ ἀκόλουθο ἄρθρο γιὰ τὶς σχέσεις Μόσχας — Πεκίνο.

Συνέθη ἕνα ἀσυνήθιστο γεγονός, στὴν οὐσία κάτι ποὺ δὲν ἔχει προηγούμενο. Ἡ Σοβιετικὴ Ἕνωση ἐξέφρασε τὴ λύπη της γιὰ τὴν παραβίαση τῶν συνόρων ποὺ ἔγινε τὴν περασμένη ἑβδομάδα, στὸν ποταμὸ Οὐσσούρι καὶ ζήτησε συγγνώμη ἀπὸ τὴν κυβέρνηση τοῦ Πεκίνου. Τὸ ἐπεισόδιο, τὸ πιὸ σοβαρὸ ἀπὸ τὸ 1974 ὅταν ἕνα ἐλικόπτερο ἀκινητοποιήθηκε σὲ κινεζικὸ ἔδαφος καὶ κρατήθηκε περισσότερο ἀπὸ ἕνα χρόνο, θεωρεῖται ἑπομένως ὅτι ἔληξε.

Πέρα ἀπὸ τὶς ἐπίσημες ἐξηγήσεις, μπορεῖ νὰ διερωτηθεῖ κανεὶς ἂν ἡ παραβίαση δὲν ἔγινε γιὰ νὰ δοκιμαστεῖ ἡ κινεζικὴ στάση. Σ' αὐτὴ τὴν περίπτωση, ἡ ἄμεση καὶ σκληρὴ ἀντίδραση τοῦ Πεκίνου ὁδήγησε τὴ Μόσχα σὲ ὑποχώρηση γιὰ νὰ μὴ μποῦν παρὰ πέρα σὲ κίνδυνο οἱ ἤδη τεντωμένες σχέσεις.

Ἡ διαδοχὴ τῶν γεγονότων, τοὺς τελευταίους μῆνες φωτίζει ἀρνητικὰ τὸ συμβάν. Οἱ διαπραγματεύσεις γιὰ τὰ σύνορα, καρπὸς μιᾶς συμφωνίας τοῦ 1969 μεταξὺ Τσοὺ Ἐν Λάϊ καὶ Κοσσίγκιν, εἶχαν διακοπεῖ. Τὸν Φλεβάρη, ἡ Μόσχα ἀνακοινώνει ὅτι εἶναι διατεθειμένη νὰ συνάψει συμφωνία καὶ προτείνει τὴν ὑπογραφὴ μιᾶς διακήρυξης γιὰ τὶς ἀρχὲς ποὺ πρέπει νὰ διέπουν τὶς σχέσεις μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν. Τὸ Πεκῖνο ἀπαντάει τὸν Μάρτη ζητῶντας πράξεις καὶ ὄχι λόγια: συγκεκριμένα, νὰ ἀποσυρθοῦν τὰ στρατεύματα ἀπὸ τὰ σύνορα τῆς Σιβηρίας, καὶ τῆς Μογγολίας. Τὸν Ἀπρίλη, ἡ ΕΣΣΔ ἐκτοξεύει βίαιη προπαγάνδα ἀπὸ τὸν Τύπο κατὰ τῆς Κίνας, προπαγάνδα ποὺ συνοδεύεται ἀπὸ ταξίδι τοῦ Μπρέζνιεφ καὶ τοῦ ὑπουργοῦ ἀμύνης Οὐστίνωφ, σὲ ἀσιατικὲς περιοχὲς, γιὰ ἐπιθεώρηση στρατευμάτων καὶ γιὰ παρακολούθηση στρατιωτικῶν γυμνασίων. Κατόπιν, ἐαφνικά, ὁ ὑφυπουργὸς ἐξωτερικῶν Ἰλίτσεφ, ἐπιστρέφει στὸ Πεκῖνο γιὰ νὰ ἐναρχίσει τὶς διαπραγματεύσεις καὶ στὶς 4 Μάη συναντιέται μὲ τὴ σχετικὴ κινεζικὴ ἐπιτροπή. Στὶς 9 γίνεται ἡ παραβίαση τῶν συνόρων καὶ στὶς 12 μιὰ νέα συνάντηση.

Ἡ σοβιετικὴ πρόθεση εἶναι σαφής. Ἡ Μόσχα, δὲν θέλει νὰ διαπραγματευθεῖ, ν' ἀποσύρει ἔστω καὶ ἕνα στρατιώτη ἢ νὰ παραχωρήσει ἔστω καὶ ἕνα μέτρο ἐδάφους. Θέλει μονάχα νὰ πείσει τὴν παγκόσμια κοινὴ γνώμη ὅτι εἶναι διατεθειμένη νὰ διαπραγματευθεῖ. Δέχεται νὰ συζητήσει ἀλλὰ μόνον ἂν τὸ Πεκίνο ὑποκύψει στοὺς ὅρους της. Ἀπὸ δῶ καὶ οἱ ἐκδηλώσεις βίας, ἡ παραβίαση τῶν συνόρων. Αὐτὸ θὰ ἔπρεπε νὰ χρησιμεύσει, κατὰ τὴν ἄποψη τῆς Μόσχας, σὰν προειδοποίηση στὸ Πεκίνο καὶ ἀναφορικὰ μὲ τὶς σχέσεις του μὲ τὴν Ἰαπωνία καὶ τὸ Βιετνάμ (μὲ τὸ ὁποῖο εἶχε διαφωνίες γιὰ τὴν Καμποσδία καὶ παραμεθόριες συγκρούσεις). Ὅμως, ἡ Κίνα, δὲν μπορεῖ νὰ ὑποχωρήσει γιατὶ θὰ κινδύνευε νὰ χάσει μεγάλο μέρος ἀπὸ τὸ γόητρό της σὲ ὅλη τὴν Ἀσία. Μιὰ κομμουνιστικὴ ἐφημερίδα τοῦ Χόνγκ Κόνγκ γράφει: «Ἡ Κίνα δὲν μπορεῖ νὰ ταπεινωθεῖ, ἡ ὑπομονή της ἔχει ὅρια. Ἡ Κίνα θὰ ἀπαντήσει μὲ τὶς ἀτσαλένιες γροθιὲς της ἂν ἡ Σοβιετικὴ Ἕνωση συνεχίσει νὰ ὑποκινεῖ ἐπεισόδια».

Θὰ χειροτερεύσει ἡ κατάσταση; Θὰ φτάσει σὲ γενικὴ ρήξη; Τὸ συμβὰν εἶναι μικρό, πολὺ πιὸ σοβαρὰ ὑπῆρξαν ἐκεῖνα τοῦ 1969, τόσο ποὺ φάνηκε πρὸς στιγμὴν ὅτι ἡ ΕΣΣΔ θὰ μποροῦσε νὰ ἐξαπολύσει πυρηνικὴ ἐπίθεση. Ἀλλὰ ἡ σύνεση ὑπερίσχυσε. Ἡ Μόσχα ἔκανε τὸν παρακάτω ὑπολογισμό. Ἂς περιμένουμε νὰ πεθάνει ὁ Μάο, οἱ διάδοχοί του θὰ εἶναι πιὸ εὔκολοι. Ὁ Μαο πέθανε καὶ ἡ κατάσταση χειροτέρευσε. Στὶς ὑμερεῖς σχέσεις προστέθηκαν οἱ διαφορὲς γιὰ βασικὰ διεθνὴ θέματα, ἡ Εὐρώπη, ἡ Ἰαπωνία, οἱ Ἡνωμένες Πολιτεῖες, τὸ Κέρας τῆς Ἀφρικῆς, ἡ Νοτιοανατολικὴ Ἀσία. Ὑπάρχει, μιὰ ἀντίθεση συνολικὴ γιὰ τὴν ὁποία ἡ Κίνα δὲν κρατάει μυστικά, γιὰ νὰ ξεριζώσει τὴν ἐξάπλωση καὶ τὸν «ἡγεμονισμὸ» τῆς ΕΣΣΔ τὸ Πεκίνο προσπάθησε νὰ ἐπεύχει τὴ συνεργασία ὅλων τῶν χωρῶν, τοῦ Τρίτου Κόσμου, τοῦ Δεύτερου καὶ τοῦ Πρώτου, δηλαδὴ τῆς Ἀμερικῆς. Σ' αὐτὸ τὸ πλαίσιο ἐντάσσεται ἡ ἐπικείμενη ἐπίσκεψη τοῦ Μπρεζίνσκι, συμβούλου τοῦ Κάρτερ, γιὰ τὴν ἐθνικὴ ἀσφάλεια, στὸ Πεκῖνο.

Μετὰ ἐννιὰ χρόνια, στὸν Οὐσσούρι, ἡ ἱστορία ἐπαναλαμβάνεται. Ἀλλὰ οἱ πρωταγωνιστὲς ἄλλαξαν, καθὼς ἄλλαξε καὶ ἡ διεθνής τους θέση. Ἡ Σοβιετικὴ Ἕνωση δυνάμωσε φανταστικὰ καὶ ἐγκατέστησε στὴ Σιβηρία ἕνα ἐντυπωσιακὸ πολεμικὸ μηχανισμὸ (ἕνα ἑκατομμύριο ἄντρες πυρηνικοὶ πύραυλοι, τεθωρακισμένα) μιὰ κίνηση τοῦ Μπρέζνιεφ καὶ ἡ εἰσβολὴ ἀρχίζει. Ἡ Κίνα, εἶναι ἀκόμη ἀδύνατη, ἀλλὰ ἰσχυροποιεῖται συνεχῶς, οἰκονομικὰ, καὶ στρατιωτικά. Στὸ Πεκῖνο, οἱ ἐπισκέψεις Δυτικῶν ἀντιπροσωπειῶν, ποὺ θέλουν νὰ πουλήσουν ὅπλα διαδέχονται ἡ μία τὴν ἄλλη μὲ τελευταία τὴν ἀποστολὴ τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ ἀγγλικοῦ ἐπιτελείου Σὲρ Νὴλ Κάμερον, καὶ εὐχήθηκε συνεργασία κατὰ τοῦ «κοινοῦ ἐχθροῦ» δηλαδὴ τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης. Μέχρι τὸ 2000, ἡ Κίνα θὰ γίνει μιὰ μεγάλη δύναμη.

Ἕνας πόλεμος μεταξὺ τῶν δύο κομμουνιστικῶν γιγάντων, εἶναι ἀναπόφευκτος, ἀλλὰ εἶναι ἀδύνατο νὰ πεῖ κανεὶς πότε θὰ ἐκραγεῖ. Κάποτε, τὸ ρώτησαν, τὸν Τένγκ Χσιάο— Πίνγκ. «Σὲ δέκα χιλιάδες χρόνια» ἀπάντησε. Εἶναι ἕνας κινέζικος τρόπος γιὰ νὰ δεῖξει κανεὶς ἀβεβαιότητα. Αὐτὸ δὲν πάει νὰ πεῖ ὅτι δὲν θὰ γίνῃ ποτέ. Ἴσως ἡ ὥρα νὰ εἶναι πολὺ πιὸ κοντὰ μας ἀπ' ὅ,τι πιστεύεται στὴν Δύση. Ἡ ΕΣΣΔ εἶναι ἰσχυρὴ καὶ ἀνυπόμονη, ἐνῶ ἡ Κίνα εἶναι ἀδύναμη, ἂν καὶ δὲν θέλει νὰ τὸ δείξει. Στὸ μέλλον, ἡ σχέση δὲν θὰ εἶναι τόσο εὐνοϊκὴ γιὰ τὴ Μόσχα. Καὶ ἡ Μόσχα τὸ ξέρει. Ἡ συγγνώμη γιὰ τὴν παραβίαση τῶν συνόρων δὲν σημαίνει ὅτι ἀλλαξε ἡ στρατηγική της. Πρόκειται ἁπλῶς, γιὰ μιὰ τακτικὴ ἀναδίπλωση περιμένοντας τὴν ὥρα μηδέν.

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΗΣΙΜΑΤΟΥ
ΗΦΑΙΣΤΟΥ 12 — ΜΗΝΙΑΤΗ
(Πλατεῖα Μαρκάτου)
★
—Ἐκτελοῦμε παντὸς εἴδους τυπογραφικὲς καὶ λινοτυπικὲς ἐργασίες
—Ἀναλαμβάνομε τὴν ἔκδοση βιβλίων, περιοδικῶν, ἐφημερίδων
—Διαφημιστικὰ ἔντυπα, παντὸς σχήματος
ΤΗΛΕΦ. 275-826

ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΣΤΟΧΩΝ

Νέες τάσεις στὸν χῶρο τοῦ «Εὐρωσοσιαλισμοῦ»

ΘΑ ΑΝΑΝΕΩΘΕΙ Η ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗ ΔΙΕΘΝΗΣ

ΣΤΟΚΧΟΛΜΗ (Ἰδ. Ὑπηρ.). Οἱ συνομιλίες ποὺ εἶχε μὲ τοὺς ἡγέτες τῆς σκανδιναβικῆς σοσιαλδημοκρατίας, Νορβηγοὺς πρῶτα καὶ Σουηδοὺς ὕστερα, ὁ πρόεδρος τοῦ ΠΑΣΟΚ κ. Ἀνδρέας Παπανδρέου, ἔδωσαν τὴν εὐκαιρία σὲ πολιτικοὺς παρατηρητὲς ἐδῶ νὰ ἐπισκοπήσουν τὸν πολιτικὸ χῶρο τοῦ εὐρωπαϊκοῦ σοσιαλισμοῦ γενικότερα καὶ νὰ καταγράψουν ὡρισμένες νέες τάσεις ποὺ παρατηροῦνται τελευταῖα μὲ σκοπὸ τὴν ἐνίσχυση τῆς δυνάμεώς του καὶ τῆς δημιουργίας ἀκόμα μεγαλυτέρων δυνατοτήτων γιὰ κατάληψη τῆς ἐξουσίας. Καθὼς εἶναι γνωστό, ἡ Νορβηγία κυβερνᾶται ἀπὸ τὸ ἐργατικὸ κόμμα, ποὺ εἶναι ὁ νορβηγικὸς κλάδος τῆς σκανδιναβικῆς σοσιαλδημοκρατίας, ἐνῶ στὴ Σουηδία τὸ σοσιαλδημοκρατικὸ κόμμα βρίσκεται ἀπὸ πέρυσι στὴν ἀντιπολίτευση, ὕστερα ἀπὸ σαράντα περίπου χρόνια συνεχοῦς ἀσκήσεως τῆς ἐξουσίας.

Οἱ παρατηρητὲς σημειώνουν ὅτι τὸ ταξίδι τοῦ προέδρου τοῦ ΠΑΣΟΚ πρέπει νὰ ἐνταχθεῖ πραγματι σ' αὐτὲς τὶς ἐξελίξεις, ποὺ δὲν σημαίνουν βεβαίως ἀποκλίσεις σοβαρὰς μορφῆς ἀπὸ τὶς σοσιαλιστικὲς ἀρχὲς, ἀλλὰ κάποιες πολὺ σοβαρὲς στρατηγικὲς ἀνακατατάξεις μὲ σκοπὸ τὴν εὐόδωση τοῦ ἀγῶνα τόσο σὲ ἐθνικὸ ἐπίπεδο, ὅσο καὶ σὲ πανευρωπαϊκό.

«Οἱ δυνατότητες τοῦ σοσιαλισμοῦ στὴν Εὐρώπη, τονίζεται ἀπὸ Σουηδοὺς σοσιαλδημοκράτες, εἶναι σὲ μεγάλο βαθμὸ συνάρτηση τῆς συνεργασίας καὶ ἑνότητας μεταξὺ τῶν διαφόρων σοσιαλιστικῶν κομμάτων, δίχως αὐτὸ νὰ σημαίνει τυποποίηση τοῦ εὐρωπαϊκοῦ σοσιαλισμοῦ, πρᾶγμα ἀδύνατο λόγω τῆς ἰδιομορφίας τῶν συνθηκῶν ποὺ ἐπικρατοῦν σὲ κάθε χώρα χωριστά. Κατὰ τὶς συνομιλίες τοῦ κ. Παπανδρέου μὲ τοὺς Νορβηγοὺς καὶ τοὺς Σουηδοὺς σοσιαλιστὲς ἀναγνωρίσθηκε ὅτι τὸ κέρδος τοῦ σοσιαλιστικοῦ κινήματος θὰ εἶναι μεγάλο, ἂν ὅλα τὰ εὐρωπαϊκὰ σοσιαλιστικὰ κόμματα ἐγκαινιάσουν ἕνα εἶδος ὀργανικῆς συνεργασίας, ἔτσι, ὥστε νὰ ἀσκοῦν μεγαλύτερη ἐπιρροὴ στὶς μεγάλες μάζες τῶν Εὐρωπαίων, ποὺ δὲν βρίσκονται σὲ κοινωνικὸ ἐπίπεδο τέτοιο, ὥστε νὰ ἀκολουθοῦν τυφλὰ τὶς λεγόμενες λαϊκὲς παρατάξεις.

»Ἔγινε παραδεκτὸ ὅτι ἡ σοσιαλιστικὴ διεθνὴς, ποὺ εἶναι σχεδὸν καταδικασμένη σὲ ἀναπηρία, μπορεῖ νὰ ἀποτελέσει ἀνεκτίμητο ὄργανο, ἂν ἀναθεωρηθεῖ τὸ καταστατικό της, ἔτσι, ὥστε νὰ μετέχουν σ' αὐτὴν ὅλα τὸ κόμματα καὶ νὰ συνεργάζονται κατὰ τέτοιο τρόπο, ὥστε καὶ τὰ χωριστὰ ἐθνικά τους γνωρίσματα νὰ μὴν χάνουν, ἀλλὰ καὶ νὰ πείθουν ὅτι ὑπηρετοῦν ἕνα γενικότερο, καταξωμένο καὶ ὄχι αὐθαιρέτως ἀπὸ τὸν καθένα ἑρμηνευόμενο ἰδεῶδες.

»Πρὸς τὴν κατεύθυνση αὐτὴ ἀναμένεται νὰ ἀναληφθοῦν πολὺ σύντομα πρωτοβουλίες, ἔτσι, ὥστε ὅλα τὰ σοσιαλιστικὰ κόμματα νὰ ἑνωθοῦν ὀργανικότερα, νὰ γεφυρώσουν τὶς διαφορές τους, δίχως νὰ χάσουν τὸ καθένα τὴν ἐθνική του αὐθεντικότητα. Μόνο μ' αὐτὸν τὸν τρόπο θὰ διατηρήσουν τὰ μεγάλα κέρδη ποὺ ἔχουν ἐπιτύχει καὶ θὰ ἀφαιρέσουν ἀπὸ τὶς συντηρητικὲς παρατάξεις τὴ δυνατότητα νὰ ἐπεκταθοῦν πρὸς τὰ ἀριστερά τους.

ΕΝΤΥΠΩΣΙΑΚΕΣ ΑΥΞΟΜΕΙΩΣΕΙΣ

Γεωπολιτικά, ὁ χῶρος τοῦ εὐρωπαϊκοῦ σοσιαλισμοῦ ἀρχίζει ἀπὸ τὴ Σουηδία στὸ Βορρᾶ καὶ φτάνει στὴ Μάλτα στὸ Νότο καὶ ἀπὸ τὴ Δυτικὴ Γερμανία στ' ἀνατολικὰ καὶ φθάνει στὴν Πορτογαλία στὰ δυτικά. Σ' αὐτὸν τὸν τεράστιο χῶρο, ὅπου ζοῦν πάνω ἀπὸ τριακόσια πενῆντα ἑκατομμύρια ἄνθρωποι, ἀνθοῦν ὅλα τ' ἄνθη τοῦ σοσιαλισμοῦ, κατὰ τὴν ἔκφραση τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς σουηδικῆς σοσιαλδημοκρατίας, καὶ πρώην πρωθυπουργοῦ Ὄλοφ Πάλμε, ἐνῶ κατὰ τὴν ἴδια ἔκφραση, πρέπει ν' ἀνθεῖ ἕνα σοσιαλιστικὸ ἄνθος μὲ κάποιες διαχωριστικὲς ἀποχρώσεις.

Σ' αὐτὸ τὸ χῶρο, κατὰ τὸν ἴδιο Σουηδὸ σοσιαλιστὴ ἡγέτη, ὁ σοσιαλισμὸς σημείωσε ἐντυπωσιακὲς αὐξομειώσεις ἀπὸ τὸ 1936 καὶ ὕστερα ἀπὸ τὴν ἐπομένη δηλαδὴ τοῦ σχηματισμοῦ τῆς πρώτης κυβερνήσεως λαϊκοῦ μετώπου στὸν εὐρωπαϊκὸ χῶρο, δηλαδὴ στὴ Γαλλία. Ὑπῆρξαν ἐποχὲς ποὺ τὸ σοσιαλιστικὸ κίνημα, σημείωσε μεγάλη ἄνοδο καὶ ἐποχὲς ποὺ συνέβει τὸ ἀντίθετο. Αὐτὴ τὴ στιγμὴ βρίσκεται σὲ ἄνοδο, ποὺ πρέπει νὰ διατηρηθεῖ, ἀλλὰ θὰ διατηρηθεῖ ἂν δὲν ὑποτιμηθεῖ καὶ ἡ δύναμη καὶ τῶν συντηρητικῶν ἀπὸ τὰ δεξιὰ τῶν σοσιαλιστῶν καὶ ἡ δύναμη τῶν κομμουνιστῶν ἀπὸ τὰ ἀριστερά τους. Ὁ Ὄλοφ Πάλμε, πιστεύει ὅτι τὸ σοσιαλιστικὸ κίνημα πρέπει νὰ κρατήσει σὲ κάθε περίπτωση τὴν αὐτονομία του καὶ ἕναντι τῶν συντηρητικῶν στὰ δεξιὰ του καὶ ἔναντι τῶν κομμουνιστῶν στὰ ἀριστερά του δεχόμενο στὴν ἀνάγκη μόνο κάποιες μορφὲς περιστασιακῆς συνεργασίας καὶ τίποτα περισσότερο.

«Δὲν εἴμαστε τὸ ἴδιο πρᾶγμα οὔτε μὲ τοὺς συντηρητικούς, εἴπε ὁ Ὄλοφ Πάλμε, οὔτε μὲ τοὺς κομμουνιστάς. Μὲ τοὺς συντηρητικούς, μᾶς ἑνώνει ἡ κοινὴ πίστη στὴν κοινοβουλευτικὴ μορφὴ διακυβερνήσεως σὰν τὸ πολιτικὸ ὑπεραγαθὸ τοῦ σύγχρονου ἀνθρώπου μᾶς χωρίζει ὅμως ἡ διαφορετικὴ τοποθέτηση στὸ θέμα τῆς κοινωνικῆς μεταμορφώσεως, τῶν σύγχρονων πολιτειῶν. Μὲ τοὺς κομμουνιστὲς μᾶς ἑνώνει ἐν μέρει ἡ οἰκονομικοκοινωνικὴ ἀντίληψη, ἀλλὰ μᾶς χωρίζε κατ